

αὐτὸ ἀκόμα ὁ νόμος τῆς μηχανικῆς ἀδράνειας κυριαρχεῖ.

Γι' αὐτὸ δὲν τὸ βρίσκω καὶ τόσο πραχτικὸ τὸ σύστημα. Νομίζω πὼς ἢ πρέπει νὰ λείψουμε δλό-τελα οἱ τόνοι καὶ νὰ δουλεύῃ τὸ μυαλὸ τοῦ ἀναγνώστη, ἢ ἅμα μπῆ σ' ἐνέργεια τὸ μηχανικὸ μέσο, νὰ ἐνεργῇ παντοῦ, γιὰ νὰ εἶναι εὐκολώτερο καὶ πραχτικώτερο. Ἀλλιῶς μοιάζει σὰ νὰ περπατῆς σὲ πλακοστρωμένο πεζοδρόμι, πού τότε κάθε δυὸ βήματα, πότε κάθε τρίτα, πότε βῆμα παρὰ βῆμα βρῖσκες καὶ μιὰ πλάκα νὰ λείπη. Κάλιο τότε νὰ περπατῆς στὴ χλωματένια ἰστιάδα τῆς δημοσιᾶς.

Καὶ μὴ μοῦ πῆς πὼς θὰ συνηθίσῃ τὸ μάτι, καὶ θὰ τὸ μάθῃ τὸ παιδί στὸ σχολεῖο, πὼς ἡ λέξη πού δὲν ἔχει σημάδι ἀπάνω τονίζεται πάντα στὴ λήγουσα. Κι ἂν τὸ μάθῃ τὸ παιδί, θὰ μάθῃ κάτι ἀφύσικο. Γιατί στὴ γλώσσα μας, πού κάθε λέξη (ἔξω ἀπὸ τᾶτονα μόρια) ἔχει τὸν τόνο τῆς, πού «τραγουδάμε σὰ μιλάμε», ὅπως ἀκουσα κάποιον ξένο πολὺ σωσιὰ νὰ μᾶς χαρακτηρίζῃ, πού ἔχουμε φυσικὴ τὴν ἐγκλίση, πού ἀνεβάζουμε τὸν τόνο καὶ σὲ πολλές λέξεις παρμένες ἀπ' τὴν Ἀρχαία (λ. χ. *στά εἰς-ιὸς ἐπι(θηα)*), νομίζω πὼς φυσικώτερος εἶναι ὁ τονισμὸς στὴν παραλήγουσα καὶ τὴν προπαραλήγουσα. Τρῶμε καὶ φωνήεντα γιὰ νὰ διατηρήσουμε ψηλὰ τὸν τόνο (*φέρτε μου λέμε, κι ὄχι φερετέ μου*). Καὶ ἔ,τι εἶναι φυσικὸ νὰ τονίζεται μοναχὸ του, λιγώτερο νομίζω χρειάζεται τὸ ἰδιαιτέρο σημάδεμα. Ἔχουμε, ὑποθέτω—κ' ἐδῶ ἔπρεπε νὰκουστῇ κ' ἡ γνώμη κάποιου ἀπ' τοὺς διαδοσμένους μουσικούς μας, — οἱ λέξεις, καθὼς γράφονται καὶ τυπώνονται, πολλὴ συγγένεια μὲ τὸ μουσικὸ μέτρο (*mesure*) στὸ πεντάγραμμο,—γιὰ τὸ μάτι, ἐννοεῖται. Καὶ καθὼς στὸ μουσικὸ μέτρο, ἔ,τι χρόνος κι ἂν εἶναι, πάντα ἡ πρώτη νότα χτυπιέται (τονίζεται) ἀπ' τὸν ὄργανοπαίχτη ἢ τραγουδιστή, ἔτσι καὶ στὴ γραμμὴν ἢ τυπωμένη λέξη τὸ στόμα τοῦ ἀναγνώστη ἀθελα πᾶει νὰ τονίσῃ μιὰ ἀπὸ τίς πρώτες συλλαβές, ἅμα δὲν εἶναι: σηματοδομένος ὁ τόνος. Τούλάχιστον ἐγὼ αὐτὸ ἔπαθα διαδίδοντας τὸν «Ἐμπορὸ τῆς Βενετίας». Καὶ βλέπω τώρα πὼς γι' αὐτὸ ἴσως κ' οἱ Ἴταλοί, πού ἔχουμε στὴ λαλιά τους τονισμὸ σκεδὸν ἀππεράλλαχτο μὲ τὸ δικόνε μας, κρατήσανε τὸ σημεῖο τοῦ τόνου γιὰ τὴ λήγουσα μόνο καὶ γιὰ τίς λέξεις πού, διπλοτονούμενες ἢ ὄχι, γράφονται: τὸ ἴδιο κ' ἔχουμε διπλὴ σημασία. Ἄν ἀκολουθοῦσαμε τώρα τοὺς Ἴταλούς, θὰ κερδίζαμε καὶ γιὰ τὸ μέλλο ἓνα βῆμα πρὸς τὴ γραφὴ μὲ τὸ λατινικὸ ἀρφαθήτο πού πᾶει νὰ γίνῃ παγκόσμιο, καὶ γιὰ τὸ παρὸ θὰ τὰ μπερδεύαμε λιγώτερο στὰ ἐγκλιόμενα. (Λ. χ. «για σας και φεύγω» εἶναι «για σᾶς και φεύγω» ἢ «για σας και

φεύγω ;»)

Καὶ τώρα πού μιῶ γιὰ τονισμὸ, θυμήθηκα καὶ νομίζω πὼς ξεχωρίζω τὸ λόγο γιὰτὶ στὴν ποιήσή μας ὁ τροχαῖος κι ὁ δάχτυλος (παροξύτονος καὶ προπαροξύτονος) εἶναι πιώτερο ἀλύγιστοι καὶ δέχονται πολὺ λιγώτερες τονικὲς ἐξαιρέσεις ἀπὸ τοὺς ὀξύτοναυς ἔκμθο καὶ ἀνάπαιστο . . .

Ἄπ' ὅλη τὴ μωρολογία τούτῃ βγάξω τὸ συμπέρασμά μου πὼς τὸ σύστημα τοῦ τονισμοῦ, ὅπως τὸ δοκιμάζει ὁ Πάλλης, εἶναι βολικὸ γιὰ τοὺς Γάλλους πού μαθαίνουνε τὰ νεοελληνικά: πὼς τὸ ἰταλικὸ σύστημα, μὲ τὸ σημάδι τοῦ τόνου στὴ λήγουσα, θὰ εἶτανε ἴσως φυσικώτερο γιὰ τοὺς Ρωμιοὺς: καὶ πὼς βέβαια βολικώτερο κ' εὐκολώτερο γιὰ ἄλλους, γιὰτὶ ἐντελῶς μηχανικὸ, θὰ εἶτανε νὰ μπαίνοι τὸ σημάδι τοῦ τόνου στὴν τονούμενη συλλαβὴ τῆς λέξης, ἔποια κι ἂν εἶναι.

Μπορεῖ νὰχῶ καὶ ἄδικο. Σοῦ γράφω τὴν γνώμη μου, σὰν ἀπλὸς ἀναγνώστης πού θέλει τὴν εὐκολία του στὸ διάδασμα, κι ἂς κρίνουν οἱ ἀρμόδιοι ἂν ἔχῃ καμιά βᾶση.

Ἄθήνη, 28. 9. 1910.

Κ. ΚΑΛΑΙΚΡΑΤΗΣ

ἈΘΗΝΙΩΤΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

(Σ' ἓνα φίλο, στὰ ξένα)

Ἄθήνη, 30 τοῦ Σεπτεμβρίου.

Ἐνα μῆνα σωστὸ ἔφαχε ἡ Διπλὴ μας Βουλὴ ὡς πού νὰ τελευτήσῃ—μὲ ἀτέλειωτῇ λογοκρισίῃ—τὴν «ἐξέλεγχῃ τῶν ἐκλογῶν καὶ τὸν καταρτισμὸ τῆς σὲ σώμα», γιὰ νὰ μεταχειριστῶ κ' ἐγὼ τὴν κοινοβουλευτικὴν ἔκφραση. Ἡ προσυνηθισμένη γιὰ τοὺς ὑποψήφους Πρόεδρους εἶχε καταστήσει ἀγωνία. Ἐδῶκε τέλος ὁ Θεός, κ' ἔγινε ἡ ἐκλογὴ βγήκε Πρόεδρος στὴν Ἐθνοσυνέλευσιν ὁ κ. Κ. Ἐσλιν, βουλευτῆς ἀπὸ τὴν Ἀττικοδοσιωτία, μ' 175 ψήφους μέσα στοὺς 334 πού ψηφοφορήσανε. Καὶ γέννηκε, μετὰ τρίμερο χροσμέρι, καὶ τοῦ Προεδρείου ἡ ἐκλογὴ καὶ τῶν ἐπιτροπῶν. Στὸ ἀναμεταξὺ προεξοφλοῦσανε οἱ δημοσιογράφοι τὴν πολιτικὴν κρίση, πού ἄρχισε ἀπὸ χθές. Παραιτήθηκε κανονικὰ το ὑπουργεῖο Δραγοῦμη, κ' ἐνῶ ὅλος ὁ κόσμος τὸ εἶχε σίγουρο πὼς τὰ ἐνωμένα ὡς τώρα κόμματα θὰ συμφωνοῦσανε καὶ πάλε γιὰ νὰ στεριώσῃ νέο ὑπουργεῖο μὲ τὸ Βενιζέλο ἐπὶ κεφαλῆς, ἄξαφνα ὁ Ράλλης μῆνυσε τοῦ Θεοτόκη πὼς ἂν τυχὸν τοῦτος ὑποδείξῃ καὶ ὑποστηρίξῃ τὸ Βενιζέλο, θὰ κηρυχτῇ, ὁ Ράλλης, *συνταχτικὸς καὶ-μὴν τὰ ρωτᾶς*. Μὴν τὰ ρωτᾶς, γιὰτὶ μιὰ συνέντευξιν τοῦ Ράλλης στὸν «Πρωῖνὸ Ταχυδρόμο» τῆς Λόντρας, πὼς τάχα πίσω ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν τοῦ Δραγοῦμη ζῆ καὶ ἐνεργεῖ ὁ Στρατιωτικὸς Σύνδεσμος, ἔκανε τὰ χρεώγραφα μας καὶ πήρανε τὸν κατήφορο στὰ ξένα χρηματιστήρια. Θέλει λοιπὸν ὁ Ράλλης κυβέρνησιν μὲ Πρόεδρο

τὸν Ἰσλιν, ἐπεὶ ἀνίσως καὶ γίνῃ τὸ θέλημά του, θὰ βῆ νέος πρόεδρος στὴν Ἐθνοσυνέλευση—ὁ Δρα γούμης, καθὼς λένε καὶ λογαριάζουνε οἱ πολιτικοί.

Ἄλλα νέα ἀπὸ δῶ ἔχουμε :—γενήκανε γυμνάσια τοῦ στόλου μας στὸ Σαρωνικό· παραγγέλληκε τὸ ὑποβρύχιο γιὰ 1,900,000 φράγκα· εἶχαμε γιὰ δύο μέρες ἀπεργία τῶν ἀμαξάδων· ὁ Ἀρνιώτης δοκίμασε νὰ πετάξῃ μὲ μονοπλάνο στὸ Τατόι, καὶ δὲν πέταξε· ἔγινε πολυθρόνος κανγὰς ἐνὸς ἀξιωματικοῦ μὲ τοὺς τραχαγέρηδες· παρὰ λίγο νάχουμε φοιτητικὰ μὲ τὸ Ὀφθαλμιατρεῖο, πού πῆγε μὲ ἀστυνομικὴ δύναμη νὰ τὸ παραλάβῃ ὁ ξαναδιορισμένος καθηγητὴς κ. Δελλαπόρτας. Κ' ἔρχεται σήμερα ἡ Βασίλισσα ἀπὸ τὴν Εὐρώπη.

Στὸ ἀναμεταξύ μαλακώτερα τὰ πᾶμε μὲ τὴ γειτόνισσα. Ἀνησυχῆσανε οἱ Τούρκοι μὲ τὸ γόρισμα τῆς ρωσικῆς πολιτικῆς, καὶ κάνουνε πὼς θέλουνε ἀγάπες καὶ φιλίες μὲ ἑλούς. Οἱ ὑπουργοὶ τοὺς περιποιητικώτατοι στὸν Πατριάρχη μας· τοῦ ἔκαμε ὁ Σεφκὲτ ἐπίσκεψη καὶ τοῦ εἶπε πὼς τίποτα καλὸ δὲν γίνεταί ἂν ἔλεις οἱ φυλές δὲν εἶνε σύφωνες νὰ συνεργαστοῦνε γιὰ τὴν κοινὴ τους πατρίδα. Καὶ ὁ ἀγγλικὸς «Ἡμερήσιος Τηλέγραφος» βεβαιώνει πὼς κλείστηκε κι ἕλας ἑλληνοτούρκικη συνεννόηση. Καὶ ὁμῶς, δύο μέρες πρὶν, ἡ εἶδηση πὼς ὁ Γρυπάρης θὰ χρησιμοποιήσῃ ἐπιτέλους τὴν ἀδειά του γιὰ νάρθῃ στὴν Ἀθήνα (ὕπουργός ἔως, ἂν καταλήξουμε σὲ ὑπηρεσιακὸ ὑπουργεῖο), τηλεγραφήθηκε στὸν κόσμον πὼς κοπήκανε οἱ σκέσεις. Καὶ τὸν ἴδιον καιρὸ ἔξωνε τούρκικος στρατὸς τὴ Θεσσαλονίκην καὶ τὸ Κρούσοιο γιὰ τὸν ἀφοπλισμὸν, καὶ τούρκικες μεραρχίες ἀρχίζανε γυμνάσια στὰ βουλγαρικὰ σύνορα, κ' οἱ Νεότουρκοι τοῦ Ἐπιτελείου γυρεῖναν νὰ ὀχυρωθοῦνε τὰ θεσσαλικὰ σύνορα γιὰ τὸν πόλεμον πού μᾶς ἐτοιμάζονε· Καὶ τὸ διώξιμον τῶν Ἑλλήνων ἐξακολουθεῖ, καὶ φυλακίζονται οἱ δασκάλοι ἕσοι παραλείψανε νὰ ὑποβάλουνε τὸ σκελικὸ τους πρόγραμμα στὴν τούρκικη διαίτηση.

Οἱ Ἀρβανίτες πάλι στὰ παννιά· στὴ Δίβρη μαζωχτήκανε 1,000 ἐπαναστάτες. Καὶ οἱ Βούλγαροι στὴ Μακεδονία, εἰρηνεμένοι μὲ τοὺς δικούς μας, δὲν πολυδιάζονται νὰ παραλάβουνε τίς ἐκκλησιὰς πού μὲ τὸ ζόρι τοὺς χαρίζουν οἱ Τούρκοι.

Τώρα καὶ τὰ Κρητικὰ ἡσυχώτερα. Ὁ Μιχελιδάκης ἀποφάσισε νὰ λάβῃ μέρος σὲ μιχτὴ Κυβέρνηση. Κ' οἱ Δυ ἄμες ἀπαντήσανε στὴν Πύλη πὼς δὲν ἔχει δικαίωμα νὰ διαμαρτύρεται πού γίνονται μεταβολές δικαστικῆς στὸ νησί, καὶ πάνε ἄλλοι δικαστὰδες ἀπὸ δῶ.

Τὰ πορτογαλλικά, εἶδες πού καταλήξανε : ἔφυγε ὁ βασιλιάς, κ' ἔγινε δημοκρατία μὲ πρόεδρον τὸ Θεόφιλο Μπράγκα.

ΑΘΗΝΩΤΗΣ

ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ

κ. Σ. Καπ. Γιὰ νὰ σοῦ μιλήσουμε τὴν ἀλήθεια, δὲ μᾶς ἀρέσανε καὶ τόσο ὅσα μᾶς ἔστειλεις. Αὐτὸ δὲ σημαίνει πὼς δὲν μπορεῖ νάσαι καλά τᾶλλα πού θὰ μᾶς στείλεις. — κ. Γ. Τριαντ. στὴ Σμόρνη. Λάβαμε τὴ συντρομὴ κ. εὐχαριστοῦμε.

ΣΤΟΥ ΝΟΥΜΑ

τὸ γραφεῖο, δρόμος Ἰσποκράτης 11, πουλιοῦνται τὰκόλουθα βιβλία πρὸς ΜΙΑ δραχμὴ τὸ ἓνα, ἔξὸν ὅσα εἶναι σημειωμένα μὲ ἄλλες τιμὲς :

Γ. Ν. ΑΒΑΖΟΥ, «Ἡ Ματιά». — ΧΑΡ. ΑΝΤΡΕΑΣΗ, «Ὁ Μὲγ' Ἀλέξανδρος». — ΒΑΡΑΕΝΤΗ, «Δόξα καὶ Ζωή». — ΠΑΛΙΑ Π. ΒΟΥΤΙΕΡΙΔΗ, «Δάφνης καὶ Νλόη» τοῦ Δόγγου (μετάφρ.). — «Τέρινας ὁ Μισάνθρωπος» τοῦ Λουκιανῶ (μετάφρ. λ. 50). — «Ὁ Προσκυνητὴς». — ΡΗΓΑ ΓΚΟΑΦΗ, «Τὰ Τραγοῦδια τοῦ Ἀπρίλη» (δρ. 2). — ΕΙΡΗΝΗΣ ΔΕΝΤΡΙΝΟΥ, «Ἀπὸ τὸν Κόσμον τοῦ Σαλονιῶ». — ΑΓΓΥΡΗ ΕΦΤΑΔΙΩΤΗ, «Ἱστορία τῆς Ρωμοσύνης». — ΓΙΑΝΝΗ Κ. ΖΕΡΒΟΥ, «Νησιώτικα Τραγοῦδια». — Κ. ΘΕΟΤΟΚΗ, «Τὰ Γεωργικὰ τοῦ Βεργίλιου» (λ. 50). — ΠΑΔ, «Σαμοθράκη» (δρ. 2). — ΜΑΝΩΛΗ ΚΑΛΟΜΟΙΡΗ, Τραγοῦδια γιὰ μιὰ φωνὴ μὲ πιάνο, καὶ Μπαλάντες γιὰ πιάνο, τὸ κομμάτι δρ. 1. — Θ. ΚΑΤΡΑΠΑΝΗ, «Τὰ Τραγοῦδια τοῦ Στρατιώτη» (λ. 10). — ΑΝΤΩΝΗ Κ. ΔΕΚΟΠΟΛΑΟΥ, «Τὸ Βιολί». — Γ. ΜΑΡΚΕΤΗ, «Πλουτολογία». — Α. ΜΑΓΡΟΥΔΗ, «Μικρὰ Τραγοῦδια». — ΑΛΕΞΑΝΤΡΑΣ ΠΑΠΑΜΟΣΚΟΥ, «Ἀνθρώπινος Μηχανισμὸς». — ΚΩΣΤΑ ΠΑΡΟΡΙΤΗ, «Στὸ Ἄλμυρον» (δρ. 2). — ΚΩΣΤΑ Γ. ΠΑΣΑΓΙΑΝΝΗ, «Μοσκιές». — ΓΙΑΝΝΗ ΠΕΡΓΙΑΛΤΗ, «Τὰ ὄρατα» (δρ. 2). — Ν. ΠΟΡΙΩΤΗ, «Σαλώμη» τοῦ Ο. Wilde (μετάφρ.). — ΣΤΕΦ. ΡΑΜΑ, «Τὰ Παλιὰ καὶ τὰ Καινοῦργια». — ΖΗΣΙΜΟΥ ΣΙΑΕΡΗ, «Ὁ Αἴας» τοῦ Σοφοκλή (μετάφρ.). — Σ. ΣΚΙΠΗ, «Ἡ Μεγάλῃ Ἀἶρα» (δρ. 2). — «Juvenilia». — Γ. ΣΚΑΗΡΟΥ, «Τὸ Κοινωνικὸ μας Ζήτημα» (λ. 50). — ΠΑΛΙΑ ΣΤΑΓΡΟΥ, «Πλουτάρχου : Περὶ Παίδων Ἀγωγῆς» (μετάφρ.). — ΓΙΑΝΝΗ Κ. ΣΤΕΦΑΝΗ, «Μπουμπουκία». — Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΛΑΟΥ (δράματα) : «Ζωντανοὶ καὶ Πεθαμμένοι», — «Ὁ Ἄσπυρος», — «Οἱ Ἀλυσιδεσ» (δρ. 2). — ΜΕΝΟΥ ΦΙΑΛΗΤΑ, «Ἀπὸ τοὺς Θρύλους τῶν Αἰώνων», — «Γραμματικὴ τῆς Ρωμαϊκῆς Γλώσσας» (ἄ' ἐκδόσις). — Ζ. ΦΙΤΙΑΝ, (δράματα) : «Τὸ Ἐκθετο», — «Δίχως Ἀκρογιάλι», — «Χτισμένο στὸν Ἄρμον». — ΦΩΤΗ Δ. ΦΩΤΙΑΔΗ, «Τὸ Γλωσσικὸ Ζήτημα». — ΠΑΝΤΕΛΗ ΧΟΡΝ (δράματα) : «Οἱ Πετροχάρηδες», «Μελίχρα».

Γιὰ τὸ ἔξωτερικό, λ. 25 παραπάνου ὁ κάθε τόμος.

ΤΟΜΟΙ παρασιμένοι τοῦ «ΝΟΥΜΑ» (ἔξὸν ἀπὸ τὸν πρῶτον πού δὲν ἔπαρχει κανένα τῶν ἀντίτυπων) πουλιοῦνται δρ. 12 ὁ ἓνας γιὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ φρ. γρ. 12.50 γιὰ τὸ ἔξωτερικό.

Τὸ γραφεῖο τοῦ «Νουμά» στέλνει στοὺς συνδρομητὰδες τοῦ ἔξωτερικοῦ ἑπτὰ βιβλία τοῦ ζήτησονε, τίς τιμὲς πού τὰ πουλοῦνε ἄλλα βιβλιοπωλεῖα, δίχως παραπανιστὸ ἔξοδο, ἔξὸν τὰ ταχυδρομικά.

Η ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ

ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Γνωστοποιεῖ

ὅτι σήμερον ἡμέραν Παρασκευῆν καὶ ὥραν 10ην π. μ. ἐνεργηθήσεται ἐν τῷ Καταστήματι αὐτῆς, καὶ ἐνώπιον τοῦ Γενικοῦ Συμβουλείου, ἐν δημοσίᾳ συνεδριάσει, ἡ 26η κλήρωσις τοῦ ἐκ δρ. 20,500,000 δανείου αὐτῆς, ἡ ὠρισμένη διὰ τὴν 1ην Ὀκτωβρίου 1910.

Κατὰ τὴν κλήρωσιν ταύτην θέλουσιν ἐξαχθῆ ἐκ τῆς κληρωτίδος δεκαεξ ἄριθμοὶ ὁμολογιῶν μετὰ λαχνοῦ.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 1 Ὀκτωβρίου 1910.

Ὁ Διοικητὴς
Σ. Στρέϊτ